

Asia: VN/7272/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 1 §:ään – Soveltamisala

Era kommentarer om 1 § – Tillämpningsområde

-

Kommenttinne 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa

Era kommentarer om 2–3 § – Nedmonteringsskyldighet och nedmonteringens omfattning i vissa situationer

Pudasjärven kaupunki näkee, että uudessa lainsäädännössä ei tulisi oletusarvoisesti velvoittaa tuulivoimalan maanpäällisten rakenteiden lisäksi perustusten purkamista kokonaisuudessaan.

Perustusten purkamisen sisältävät purkamiskustannukset ovat summiltaan merkittäviä ja asetettavien vakuuksien määrät vaikuttavat näin ollen myös yksittäisten hankkeiden kannattavuuteen. Sellaisilla suomen syrjäisemmillä alueilla, joissa sähköverkko ei ole vielä kattava, joudutaan tuulivoimahankkeiden yhteydessä suunnittelemaan ja rakentamaan tavallista pidempiä sähkönsiirtolinjoja. Jo pitkien sähkönsiirtolinjojen rakentaminen vaikuttaa syrjäseudun tuulivoimahankkeiden kannattavuuteen ja perustusten purkamisvelvoitteista tulevat lisääntyvät vakuuskustannukset vaikuttavat kannattavuuteen vielä lisää. Tämä voi johtaa siihen, että muuten otolliset hankkeet jäävät investoimatta syrjäseuduille niiden tullessa kannattamattomaksi. Esimerkiksi jo nyt on suunnitteilla sekä seudullisesti merkittäviä että alle 10 voimalan hankkeita syrjäisiin ja pieniin kuntiin, joiden kannattavuus on vaakalaudalla ja tarpeettoman suuren perustusten purkamisvelvoitteen vaatima vakuus saattaa tällaisissa hankkeissa olla kuolinisku investoinnille.

Purkamistoimien toteuttamisen vastuu voi joissakin tapauksissa olla taloudellisesti kohtuuton joillekin kunnille. Pohjoinen Suomi kamppailee negatiivisen väestökehityksen lisäksi infrastruktuuristen haasteiden, kuten rajallisten liikenneyhteyksien ja sähkönsiirron, kanssa. Edellä

mainitut haasteet vaikuttavat myös alueille tehtäviin investointeihin ja niiden määrään. Tällaisten alueiden kuntien tulee jotenkin kyetä tuottamaan peruspalvelut ja siksi moni näiden asioiden kanssa kamppaileva kunta kaavoittaa alueelleen paljon tuulivoimaa valtionosuuksien koko ajan vähentyessä. Tuulivoiman rakentamisesta tuleva verotulo menee tällaisilla paikkakunnilla ns. kädestä suuhun. Pohjoisen Suomen alueilla tuotetulla sähköllä katetaan osittain Etelä-, Keski- ja Länsi-Suomen sähkönkulutusta. On hyvin kyseenalaista laittaa, vaikkakin viimesijaisesti, jopa usean kymmenen voimalan purkaminen ja alueen ennallistaminen pienen ja syrjäisen kunnan harteille. Tilanteissa, joissa vakuus ei riittäisi kattamaan purkamisesta ja ennallistamisesta syntyviä kustannuksia, tulisi haastavassa tilanteessa olevan kunnan saada valtiolta tukea, jonka suuruus voitaisiin suhteuttaa kunnan sen hetkiseen taloudelliseen tilanteeseen, vakuuden hyödyntämisen jälkeen jäävään kustannusten osuuteen, purettavien voimaloiden määrään ja ennallistettavaan pinta-alaan.

Asiaan liittyen on kommentoitu myös kohdassa ”4. HE-luonnoksen luku 4.2, Pääasialliset vaikutukset”.

Kommenttinne 4–6 §:ään – Vakuutta koskevat säännökset

Era kommentarer om 4–6 § – Bestämmelser om säkerheten

Joidenkin kuntien rakennusvalvontaviranomainen voi olla riskissä ylikuormittua useiden eri lainsäädäntöhankeiden ja uudistusten murroksessa. Asiaa kommentoitu enemmän kohdassa ”4. HE-luonnoksen luku 4.2, Pääasialliset vaikutukset”.

Kommenttinne 7 §:ään – Purkamisesta määrääminen

Era kommentarer om 7 § – Föreläggande om nedmontering

-

Kommenttinne 8 §:ään – Voimalan omistajan konkurssi

Era kommentarer om 8 § – Kraftverksägarens konkurs

-

Kommenttinne 9 §:ään – Viranomaistehtävästä kunnalle suoritettava maksu

Era kommentarer om 9 § – Avgift som betalas till kommunen för myndighetsuppgifter

-

Kommenttinne 10 §:ään – Viittaus rikoslakiin

Era kommentarer om 10 § – Hänvisning till strafflagen

-

Kommenttinne 11 §:ään – Voimaantulo

Era kommentarer om 11 § – Ikraftträdande

-

Kommenttinne 56 b §:ään – Maatuulivoimalan purkamislupa

Era kommentarer om 56 b § – Rivningslov för landbaserade vindkraftverk

Asiaan liittyen on kommentoitu pääasiassa kohdassa ”Kommenttinne 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa”. Pudasjärven kaupunki näkee, että uudessa lainsäädännössä ei tulisi oletusarvoisesti velvoittaa tuulivoimalan maanpäällisten rakenteiden lisäksi perustusten purkamista kokonaisuudessaan. Näin ollen lähtökohtana tulisi olla, että viranomaisen tekee päätöksen perustusten purkamisen laajuudesta purkamisluvan yhteydessä kaikissa tapauksissa, ei vain silloin, kun purkamisesta aiheutuu haitallisia ympäristövaikutuksia.

Kommenttinne koskien muita rakentamislain muutettavaksi ehdotettavia pykäläiä

Era kommentarer om övriga paragrafer som föreslås bli ändrade i bygglagen

-

Kommenttinne koskien maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävää selvitystä voimalan purkamisen kustannuksista

Era kommentarer om den utredning av kostnaderna för nedmontering av ett landbaserat vindkraftverk som fogas till ansökan om tillstånd att bygga ett landbaserat vindkraftverk

-

Kommenttinne vaikutusten arviointiin

Era kommentarer om bedömningen av konsekvenserna

Vaikutusten arvioinnissa TUUVA-raportissa on arvioitu, että ”Vakuusasioiden hallinnan järjestämiseksi ja esimerkiksi asiakirjojen arkistoinniseksi ei tarvittaisi erillisiä uusia tietojärjestelmiä tai merkittäviä resursseja, sillä yksittäisessä kunnassa ei tuulivoimaloiden lukumäärä ole tilastojen mukaan suuri.” Nykytilastot eivät ole oikea lähde, kun arvioidaan noin 40 vuoden päähän ajoittuvia tuulivoimaloiden purkamismääriä ja -kustannuksia. Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa on kuntia, joihin on vähenevän ja vanhenevan väestökehityksen vaatiman verotulopohjan varmistamiseksi suunnitteilla jopa yli kymmenen tuulivoima-alueita ja jopa yli 200 voimalaa. Suuremmat tuulivoima-alueet tulevat pienten, harvaanasuttujen kuntien alueille ja tällaisilla tuulivoima-alueilla voi olla jopa yli 50 voimalaa. Jos asetettu vakuus riittää vaikkapa vuosikymmenten takaisesta arviointivirheestä, yllättävästä maailman tilanteesta tai voimakkaasta inflaatiosta johtuen kattamaan vain alle 3/4 yhden voimalan purkukustannuksista, saattaa usean kymmenen tuulivoimalan alueen purkamisen ja ennallistamisen kustannukset lähestyä useita miljoonia euroja. Tällainen menoera on pienelle ja syrjäiselle kunnalle kohtuuton. Tilanne, jossa kunta ei saisi ollenkaan purkuvakuutta realisoitua, olisi katastrofaalinen.

Kuntien rakennusvalvonnalle ja mahdollisesti muulle viranomaiskoneistolle lisääntyvä työ ei välttämättä ole tämän yksittäisen hallituksen esityksen myötä merkittävä, mutta ottaen huomioon kaikkien muiden uudistusten, kuten Ryhti-järjestelmän, tuomat lisätyöt koulutustarpeineen ja näiden kerrannaisvaikutukset kuntien viranomaiskoneiston työmäärään, ei muutosta voida enää pitää vähäisenä. Näin monen ja suuren yhtäaikaisen muutoksen myötä varsinkin pienten kuntien viranomaiskoneisto on riskissä ylikuormittua. Erillisiä uuden tehtävän kompensointitoimia on tämän myötä tarpeen esittää vähintään määrääjäksi, sillä pelkkä tuki ohjeistuksin ja koulutuksin ei tule riittämään eikä voimalan omistajalta perittävä maksu hallinnollisista kustannuksista kata tarvittavaan lisäresurssiin uppoavia kustannuksia.

Muut kommenttinne hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Övriga kommentarer om den allmänna motiveringen till utkastet till regeringsproposition (kapitlen 1–12, med undantag av kapitel 4.2 Huvudsakliga konsekvenser och 7 Specialmotivering)

-

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition

Kokonaisuudessaan hallituksen esitysluonnos on purkamiseen liittyviä velvoitteita selventävä. Esityksessä tulee kuitenkin huomioida myös pienet ja syrjäiset kunnat, joille saattaa sen myötä muodostua kohtuuton taloudellinen riski tai viranomaiskoneiston, nimenomaan rakennusvalvonnan, ylikuormittuminen. Vaikka kohtuuttoman taloudellisen riskin eli usean kymmenen voimalan purkamisen ja alueen ennallistamisen todennäköisyys on erittäin pieni, tulee tällaisen tilanteen varalle olla mahdollisuus hakea esimerkiksi valtiontukea. Vastuun jääminen kokonaisuudessaan kunnalle ei turvaa kuntien, kunnan veronmaksajien ja yleisen edun intressejä. Vaikka viranomaiskoneiston ylikuormittuminen on parhaassa tapauksessa vain väliaikaista, ei pelkät ohjeistukset ja koulutukset välttämättä riitä kaikissa kunnissa ja vähintään väliaikaisia kompensointitoimia tulisi esittää. Lisäksi tulee ottaa huomioon uuden lainsäädännön vaikutus tuulivoimainvestointien kannattavuuteen, joka voi joissakin tapauksissa kaataa syrjäisten kuntien alueille suunniteltuja hankkeita.

Mäcklin Tiina
Pudasjärven kaupunki